

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Betalningsbalansen

Tredje kvartalet 2012

Betalningsbalansen

Tredje kvartalet 2012

Statistiska centralbyrån
2012

Balance of Payments. Third quarter 2012

Statistics Sweden
2012

Producent <i>Producer</i>	Statistiska centralbyrån, enheten för betalningsbalans och finansmarknadsstatistik Statistics Sweden, Balance of Payments and Financial Markets Box 24300 SE-115 81 Stockholm +46 8 506 940 00
Förfrågningar <i>Inquiries</i>	Fredrik Öhrström, +46 8 506 941 12 fredrik.ohrstrom@scb.se Staffan Eriksson, +46 8 506 948 84 staffan.eriksson@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet i denna publikation. Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, *Betalningsbalansen. Tredje kvartalet 2012.*

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, *Balance of Payments. Third quarter 2012.*

Omslag/Cover: Ateljén, SCB

URN:NBN:SE:SCB-2012-FM04BR1204_pdf

Denna publikation är endast tillgänglig på www.scb.se.

This publication will only be published on www.scb.se.

Förord

Betalningsbalansen sammanställs och publiceras sedan 2007 av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Sveriges riksbank.

Betalningsbalansen är en sammanställning av Sveriges reala och finansiella transaktioner med omvärlden och delas in i bytesbalansen, kapitalbalansen och den finansiella balansen.

Denna rapport omfattar utfallet av tredje kvartalet 2012.

Statistiska centralbyrån, november 2012

Folke Carlsson

Christina Ekblom

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Betalningsbalansen tredje kvartalet 2012	8
Bytesbalansen	8
Utrikeshandel med varor och tjänster	8
Faktorinkomster	11
Finansiell balans	14
Direkta investeringar	14
Portföljinvesteringar	15
Finansiella derivat	16
Övriga investeringar	16
Valutareserven	17
Betalningsbalansen 1950-2011	18
Revideringar	20
Vad är betalningsbalansen?	21
En härledning av betalningsbalansen	21
Sambandet med utlandsställningen	23

Sammanfattning

Bytesbalansen gav tredje kvartalet ett överskott på 66 miljarder kronor vilket är en försvagning jämfört med samma kvartal föregående år då överskottet uppgick till 72 miljarder kronor. Försvagningen i bytesbalansen beror främst på ett minskat överskott i handelsbalansen. Utrikeshandeln med tjänster var däremot i nivå med det tredje kvartalet 2011.

Överskottet i handelsbalansen uppgick till 17 miljarder kronor. Samma kvartal föregående år uppgick det till 23 miljarder. Såväl export som import med varor minskade. Exporten föll dock kraftigare än importen vilket medförde en försvagad handelsbalans. Det var i första hand varuexporten till länder inom EU som minskade.

Den finansiella balansen gav ett inflöde på 51 miljarder kronor och det var främst portföljinvesteringar med utlandet som genererade kapitalinflöden. En stor del av inflödet kom från den gränsöverskridande handeln med svenska räntebärande värdepapper. Bankers emissioner på de utländska kapitalmarknaderna var en orsak till kapitalinflödet. Samtidigt ökade de svenska bankerna sin utlåning mot utlandet vilket gav utflöden i övriga investeringar.

I samband med publiceringen av betalningsbalansen för det tredje kvartalet 2012 publiceras även en tidsserie från och med 1950 på årsbasis och från och med 1982 på kvartalsbasis. Även utlandsställningen publiceras på årsbasis från och med 1982. I slutet av publikationen presenteras därför en text om betalningsbalansen utveckling från 1950 till 2011.

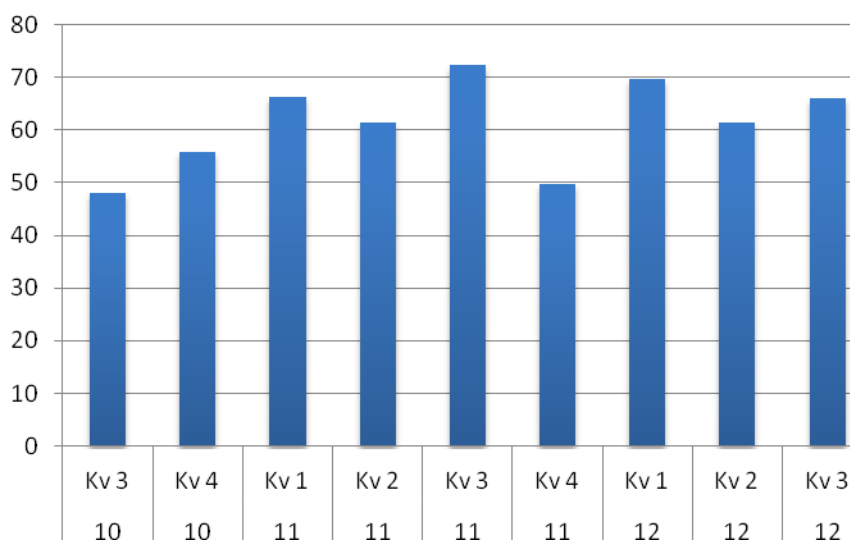
Betaldningsbalansen tredje kvartalet 2012

Betaldningsbalansen för tredje kvartalet uppvisade ett överskott i bytesbalansen på 66 miljarder kronor, en svagt negativ kapitalbalans medan den finansiella balansen gav ett kapitalinflöde på 51 miljarder kronor.

Bytesbalansen

Bytesbalansen består av handel med varor och tjänster, faktorinkomster samt löpande transfereringar. Under årets tredje kvartal minskade överskottet i bytesbalansen och uppgick till 66 miljarder kronor. Samma kvartal föregående år uppgick överskottet till 72 miljarder kronor. Försvagningen i bytesbalansen beror främst på en tillbakagång i handelsbalansen som består av handel med varor.

Bytesbalansen, mdr

Utrikeshandel med varor och tjänster

Den totala nettohandeln med varor och tjänster gav under kvartalet ett överskott på 53 miljarder kronor vilket kan jämföras med ett överskott på 58 miljarder kronor under samma kvartal 2011. Minskningen beror främst på ett dämpat överskott i utrikeshandeln med varor.

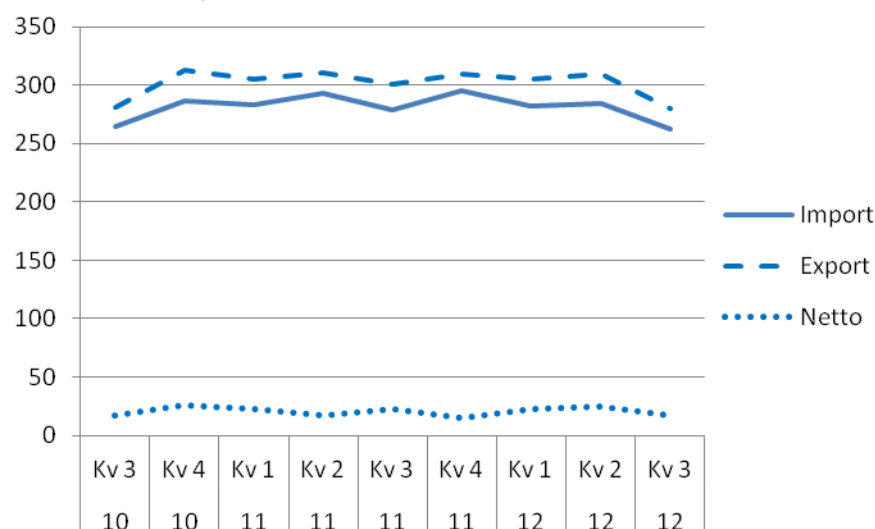
Underskottet i handeln med varor och tjänster med EU-länder uppgick till knappt 16 miljarder kronor vilket är en ökning från ett underskott på 11 miljarder kronor under samma kvartal 2011. Överskottet i handeln fortsätter därmed att genereras från handeln med länder utanför EU.

Handelsbalansen

Handelsbalansen uppgick till 17 miljarder vilket kan jämföras med 2011 års tredje kvartal då det uppgick till 23 miljarder kronor. Såväl varuexporten som varuimporten sjönk jämfört med samma kvartal 2011. Varuexporten uppgick till 279 miljarder kronor och varuimporten till 262 miljarder kronor vilket kan jämföras med motsvarande belopp om 301 miljarder kronor respektive 278 miljarder kronor år 2011. Att varuexporten minskade mer än varuimporten är därmed förklaringen till den svagare handelsbalansen.

Det var framförallt varuexporten till länder inom EU som minskade. Totalt uppgick varuexporten med EU-länder till 155 miljarder kronor, vilket är en minskning med nästan 10 procent jämfört med tredje kvartalet 2011.

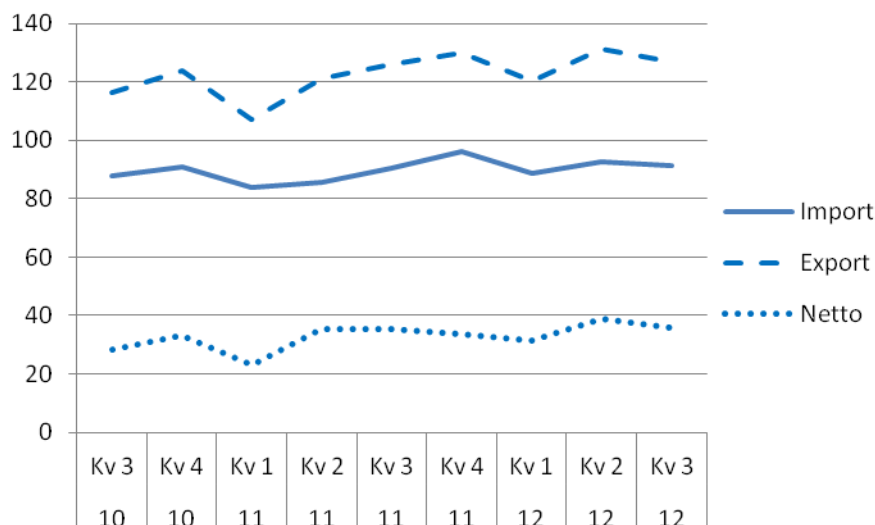
Handelsbalans, Mdr

Tjänstebalansen

Utrikeshandeln med tjänster gav tredje kvartalet ett överskott på 36 miljarder kronor. Det är i nivå med samma period föregående år då överskottet var 35 miljarder kronor. Tjänsteexporten uppgick under kvartalet till 127 miljarder kronor medan tjänsteimporten uppgick till 91 miljarder kronor. Tjänstehandeln visar överskott både mot länder inom respektive utanför EU.

Tjänstebalans, Mdr

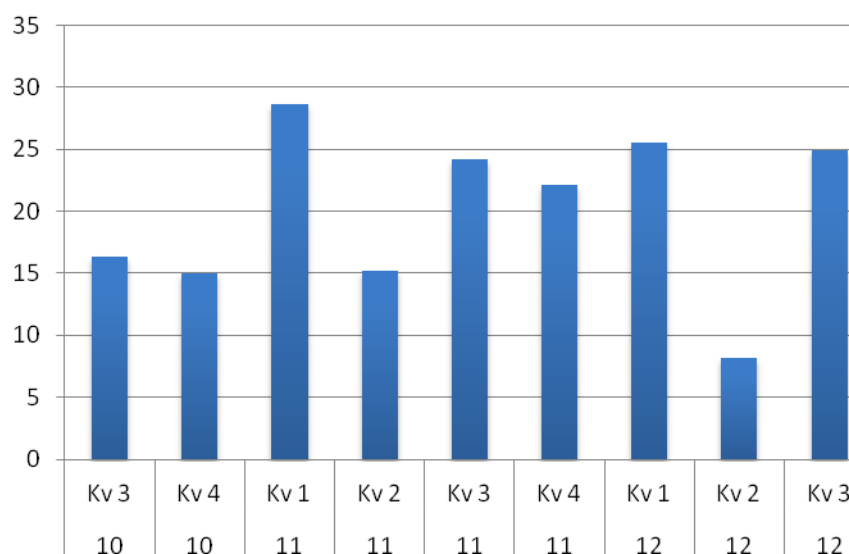
Bland tjänsteslagen bidrog övriga affärstjänster och data- och informationstjänster med störst överskott. Jämfört med samma kvartal föregående år har posterna resor och övriga affärstjänster utvecklats positivt medan posterna byggtjänster och data- och informationstjänster har utvecklats negativt. Detta medför att tjänstebalansen är i nivå med samma kvartal föregående år.

Posten resor omfattar varor och tjänster som resenärer förvärvar vid resande i andra länder. Exporten av resor, som består av utländska resenärers konsumtion vid resande i Sverige, uppgick totalt under kvartalet till 31 miljarder kronor. Importen, dvs. svenskarnas utgifter vid resor utomlands, uppgick till 30 miljarder kronor. Totalt bidrog resor därmed med ett överskott på drygt 1 miljard kronor.

Faktorinkomster

Faktorinkomster består av lön för arbete och avkastning på investerat kapital. Avkastningen står för den största delen av faktorinkomsterna och gav ett inflöde på 26 miljarder kronor. Totalt gav faktorinkomster ett inflöde om 25 miljarder för det tredje kvartalet vilket är i nivå med samma period 2011.

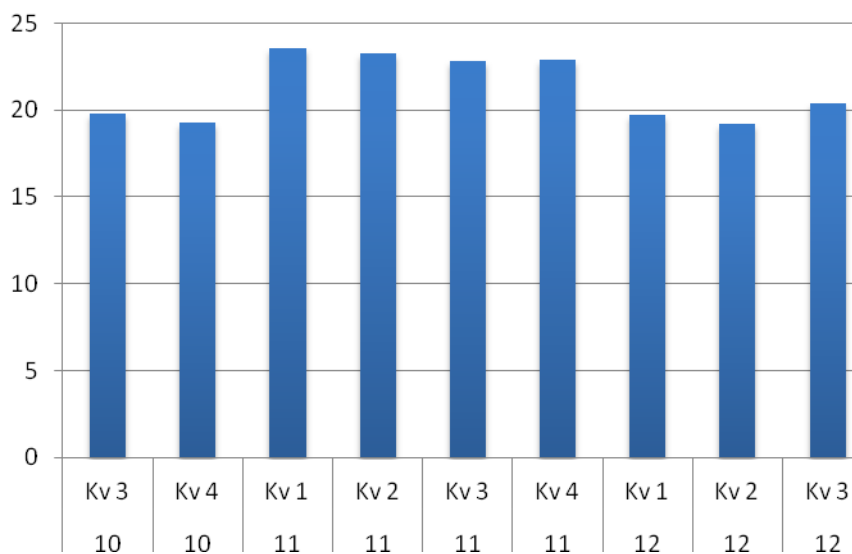
Faktorinkomster, netto Mdr

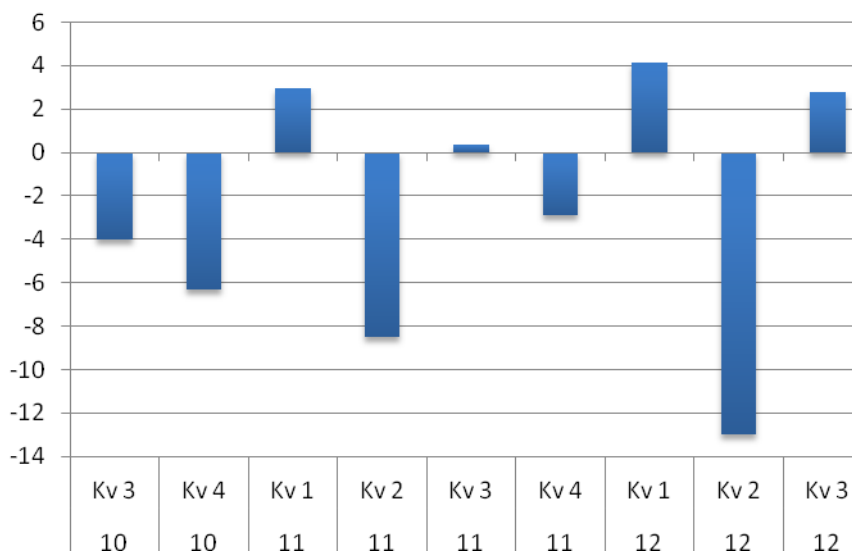
Avkastning direkta investeringar

Avkastningen på direkta investeringar gav ett nettoinflöde på 20 miljarder kronor. Avkastningen på svenska direktinvesteringar i utlandet uppgick till 55 miljarder kronor och översteg avkastningen på utländska direktinvesteringar i Sverige som uppgick till 35 miljarder kronor.

Utdelningarna var förhållandevis små även om man tar hänsyn till att utdelningarna under det tredje kvartalet historiskt har varit låga. Liksom tidigare år innebär det att en stor del av avkastningen har återinvesterats i form av återinvesterade vinstmedel. Räntor på lån inom direktinvesteringsförhållande bidrog negativt med ett utflöde på 6 miljarder kronor.

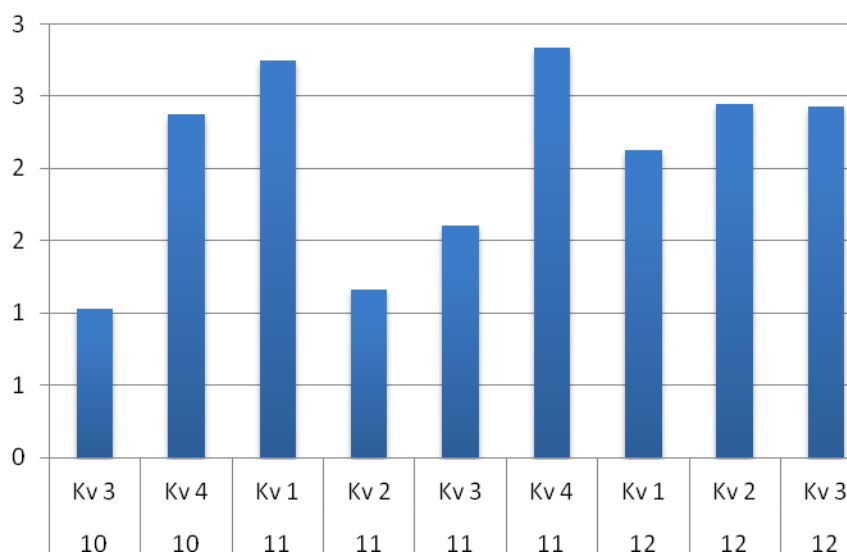
Avkastning direkta investeringar, netto Mdr**Avkastning portföljinvesteringar**

Avkastning på portföljinvesteringar genererade ett kapitalinflöde på 3 miljarder kronor vilket är en ökning jämfört med samma period förra året. Det förklaras av att avkastningen på utländska aktier var högre under årets tredje kvartal jämfört med samma kvartal 2011.

Avkastning portföljinvesteringar, netto Mdr

Avkastning övriga investeringar

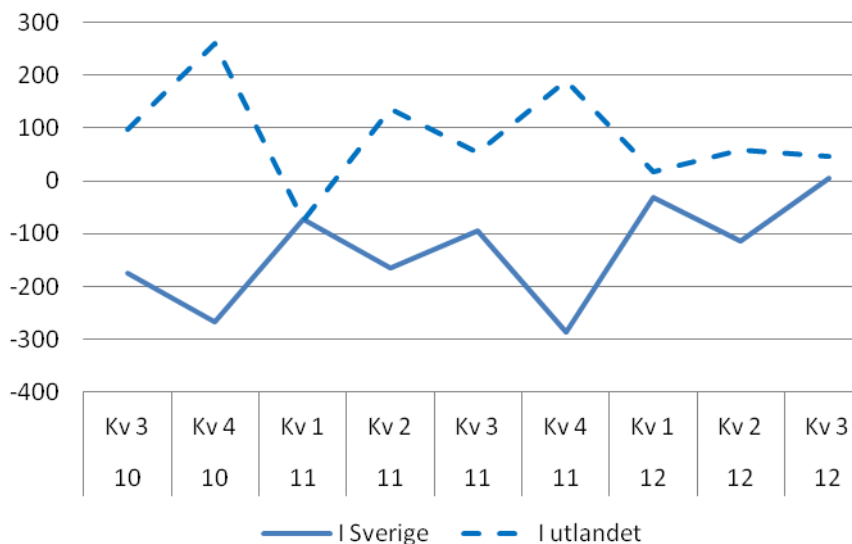
Avkastning på övriga investeringar, som består av ränta på lån och depositioner, gav ett överskott på drygt 2 miljarder kronor för det tredje kvartalet 2012. Detta är en ökning på närmare 1 miljard jämfört med samma kvartal förra året. Ökningen kan förklaras av att svenska bankers tillgångar i form av lån till utlandet har ökat samtidigt som deras skulder gentemot utlandet har varit konstanta under tidsperioden.

Avkastning övriga investeringar, netto Mdr

Finansiell balans

Den finansiella balansen gav under kvartalet ett nettoinflöde på 51 miljarder kronor. Direkta investeringar, portföljinvesteringar och finansiella derivat uppvisade nettoinflöden medan övriga investeringar och valuta-reserven uppvisade nettoutflöden.

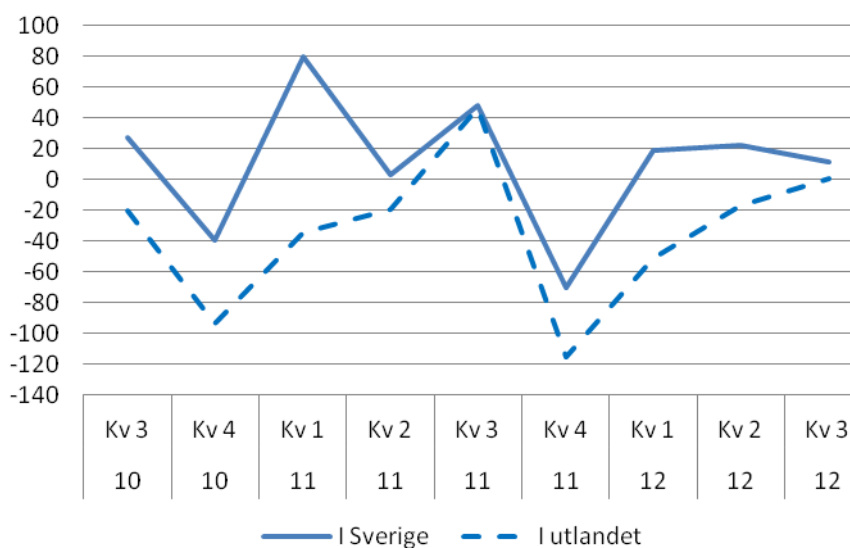
Finansiell balans, netto Mdr

Direkta investeringar

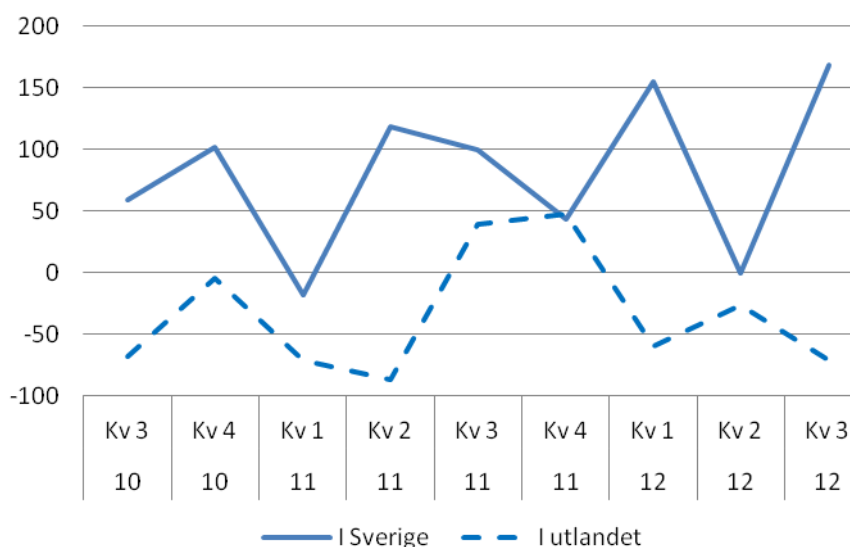
Direkta investeringar genererade under tredje kvartalet ett mindre nettoinflöde. Svenska direktinvesteringar i utlandet gav ett utflöde på 11 miljarder kronor och utländska direktinvesteringar i Sverige gav ett inflöde på 11 miljarder kronor, därav ett netto nära noll.

Återinvesterade vinstmedel stod för den största delen av flödena både inom svenska direktinvesteringar i utlandet och utländska direktinvesteringar i Sverige. Återinvesterade vinstmedel är en residualpost i statistiken och avser den del av avkastningen som inte delas ut till aktieägarna, utan som istället blir kvar i bolagen.

Direkta investeringar, netto Mdr**Portföljinvesteringar**

Portföljinvesteringar med utlandet gav under tredje kvartalet 2012 ett kapitalinflöde på 97 miljarder kronor netto. En stor del av inflödet kom från den gränsöverskridande handeln med svenska räntebärande värdepapper vilket gav ett inflöde på 157 miljarder kronor netto. Inflödet förklaras till stor del av svenska bankers fortsatta upplåning i utlandet i form av emissioner av räntebärande värdepapper. Utländska investerare visade under tredje kvartalet även intresse för obligationer emitterade av bostadsinstitut och icke-finansiella företag.

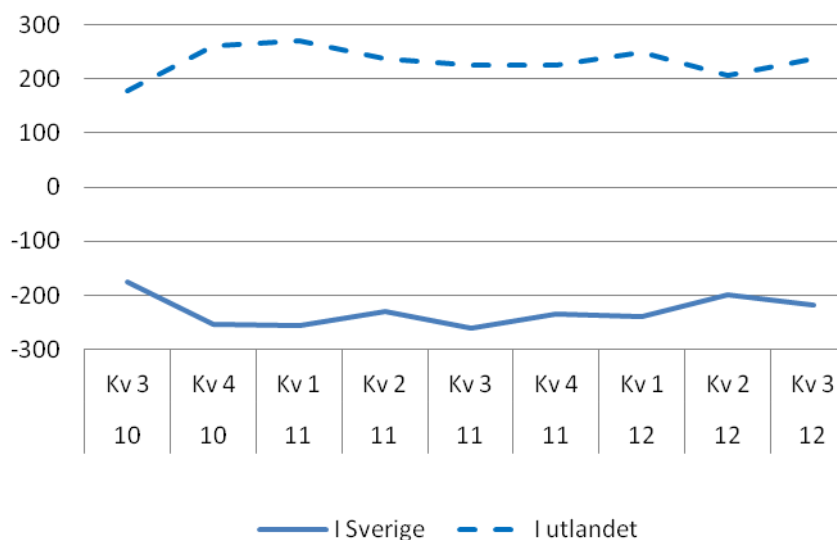
Svenska investerare köpte under kvartalet utländska räntebärande värdepapper för 35 miljarder kronor netto. Intresset för utländska aktier fortsätter vara stort. Svenska investerare nettoköpte utländska aktier och fonder för 37 miljarder kronor.

Portföljinvesteringar, netto Mdr

Finansiella derivat

Finansiella derivat genererade nettoinflöden på 19 miljarder kronor under årets tredje kvartalet. Flöden i finansiella derivat uppkommer främst vid kontraktsförfall men även vid in- och utbetalningar av premier. Inflöden generas när kontrakt med positiva marknadsvärden förfaller.

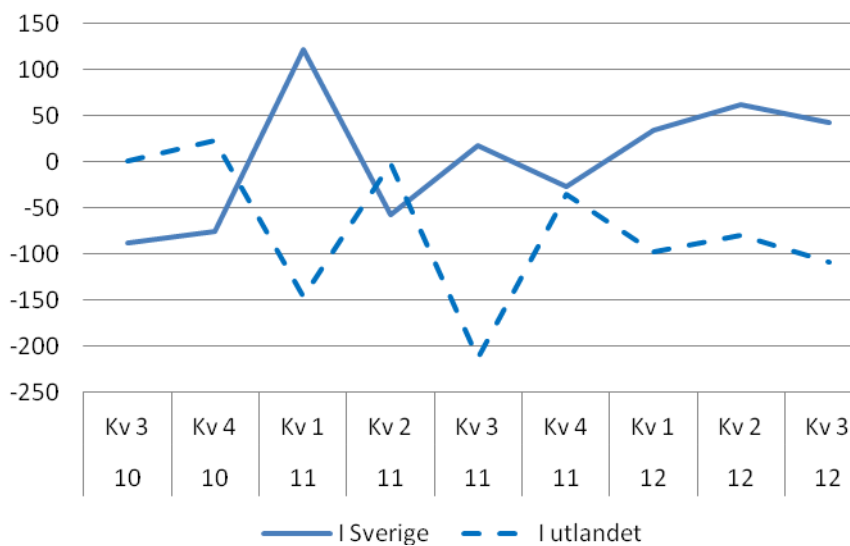
Finansiella derivat, netto Mdr

Övriga investeringar

Övriga investeringar består huvudsakligen av banksektorns lån till och från utlandet exklusive värdepapperslån som fångas upp i portföljinvesteringar. Allt sedan det tredje kvartalet 2010 har posten genererat utflöden vilket även är fallet för det aktuella kvartalet. Utflödet om 65 miljarder kronor netto för kvartalet förklaras främst av svenska bankers ökade utlåning mot utlandet. Samtidigt som banksektorns utlåning gav stora utflöden i övriga investeringar generande samma sektor betydande kapitalinflöden under posten portföljinvesteringar.

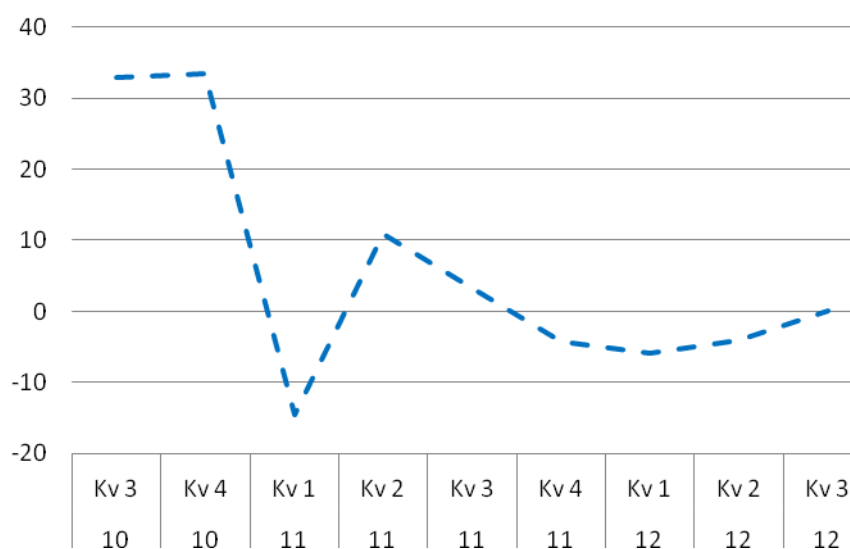
Övriga investeringar, netto Mdr

Valutareserven

Under kvartalet generade valutareserven utflöden på 9 miljoner kronor. Valutareservens huvudsyfte är att den ska kunna användas för att Riksbanken ska kunna uppfylla sina åtaganden. Åtagandena innebär att ge tillfälliga likviditetsstöd till insolventa banker, att fullgöra Sveriges del i den internationella valutafonden (IMF) och att vid behov intervensera på valutamarknaden. Det är därmed viktigt att placeringarna görs i likvida tillgångar såsom statsobligationer.

Valutareserven, netto Mdr

Betalningsbalansen 1950–2011

I samband med publiceringen av kvartal tre 2012 publicerar SCB betalningsbalansen på årsbasis från och med 1950 och på kvartalsbasis från och med 1982. Även utlandsställningen publiceras på årsbasis från och med 1982. Den första officiella betalningsbalansen publicerades 1922 av Finansdepartementet.

Sedan 1950 har betydande förändringar skett i vår omvärld vilket har påverkat såväl statistiken som insamlingsmetoder. Avgörande händelser har varit devalveringarna mellan 1977-1983, valutaavregleringen 1989 och övergången till flytande växelkurs 1992. Däremellan har finansiella kriser avlöst varandra, 1974 påverkades Sverige starkt av den våldsamma oljeprischocken. Under stora delar av 90-talet sanerades den svenska ekonomin efter den stora bank- och fastighetskrisen och i början av sekelskiftet brast IT-bubblan. Hösten 2008 gick den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers i konkurs och extraordinära insatser togs i bruk för att motverka en finansiell härdsmläta. Efterföljderna blev den pågående europeiska skuldskrisen vars påverkan har börjat urskiljas i den svenska ekonomin under framförallt hösten.

Betalningsbalansens tre huvudposter består av bytesbalansen, kapitalbalansen och den finansiella balansen. Bytesbalansen omfattar främst alla löpande transaktioner av varor och tjänster samt kapitalavkastning på Sveriges tillgångar och skulder. Den finansiella balansen visar hur över- eller underskott i bytesbalansen placeras eller finansieras i utlandet. Den diskrepans som uppstår på grund av mätfel, periodiseringar etc. fångas upp i restposten. Sedan den aktuella tidsseriens start 1950 har dessa poster påverkats av ovan nämnda ekonomiska kriser och regleringar.

Ekonomiska regleringar och kriser speglas i statistiken

Under 70-talet var den ekonomiska tillväxten i Sverige låg och bytesbalansen genererade underskott under större delen av perioden. För att stimulera den svenska ekonomin gjordes en första devalvering 1977. Trots den svagare kronan fortsatte underskottet i bytesbalansen emellertid att växa och kulminerade 1982. Försämringen berodde främst på en hög och ihärdig inflation vilket försämrade Sveriges konkurrenskraft. För att åter stimulera den svenska ekonomin skrevs därför kronan ned ytterligare två omgångar, 1982 och 1983. Den svenska exporten steg och bytesbalansen förbättrades betydligt. Samtidigt som den svenska ekonomin expanderade började man under 1980-talets senare del att avreglera stora delar av den svenska finansmarknaden vilket bland annat medförde att värdet på finansiella tillgångar steg till ohållbara nivåer. När tillgångspriserna föll i början av 90-talet försämrades åter Sveriges konkurrenskraft och så även bytesbalansen. Hösten 1992 tvingades Riksbanken gå från fast till rörlig växelkurs och den svenska kronan föll kraftigt. Den svagare kronan samt den sanering som gjordes av den svenska ekonomin under 90-talet har bidragit till att bytesbalansen alltsedan 1994 har visat ett överskott.

Liksom bytesbalansen har även den finansiella balansen påverkats av tidigare devalveringar, avregleringar och ekonomiska kriser. En avgörande faktor för den finansiella balansens utveckling var valutaavregleringen 1989. Innan dess hade exempelvis all värdepappershandel med utlandet varit förbjuden och avregleringen innebar därför en kraftig expansion av posten portföljinvesteringar under kommande år.

Pågående finanskris gav en svagare bytesbalans 2009

Även den senaste och pågående finanskrisen speglas i betalningsbalansen. Året efter Lehman Brothers konkurs, 2009, möttes Sverige av en stor produktionsnedgång och fallet i BNP var det största sedan andra världskriget. Samma år försämrades bytesbalansen med nästan 30 procent jämfört med året innan. Krisens effekter på den finansiella balansen var också märkbara. Banker och bostadsinstitut hade exempelvis svårt att förnya sina krediter på de internationella kapitalmarknaderna vilket medförde betydande utflöden i svenska portföljinvesteringar under 2008. Det stora BNP-fallet 2009 möttes emellertid av en ännu större uppgång 2010 och svensk ekonomi har därefter stått sig stark i jämförelse med många andra europeiska länder. De senaste månadernas ekonomiska indikatorer pekar dock på att Sverige åter står inför en inbromsning. Hur påtaglig kommande konjunktturnedgång blir återstår att se liksom dess påverkan på betalningsbalansen.

Revideringar

Sveriges revideringspolicy för betaldningsbalansen är enligt följande:

- Vid publicering av kvartal 1 revideras närmast föregående 4 kvartal
- Vid publicering av kvartal 2 revideras föregående 13 kvartal
- Vid publicering av kvartal 3 revideras föregående 10 kvartal
- Vid publicering av kvartal 4 revideras föregående 11 kvartal

Undantagsvis kan ytterligare perioder revideras om det skett metodändringar eller tillkommit nya data som ger en påtagligt förändrad bild av betaldningsbalansen.

Vid publicering av kvartal 3 har den ordinarie revideringspolicyen frångåtts. Betaldningsbalansen har reviderats från 1998 kvartal 1 till och med 2012 kvartal 2. Under den reviderade perioden skedde revideringar om 38 miljarder netto i bytesbalansen och -90 miljarder netto i den finansiella balansen.

Vad är betalningsbalansen?

Betalningsbalansen produceras och sammanställs sedan 2007 av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Sveriges riksbank.

I en sluten ekonomi bestäms nivån på investeringarna av det samlade sparandet i ekonomin. Detta innebär att om sparandet av någon anledning minskar blir följden att även investeringarna minskar. I en öppen ekonomi är sambandet mellan sparande och investeringar inte lika tydligt eftersom globala finansiella marknader gör att internationellt kapital enkelt kan flöda mellan länder. Betalningsbalansen innehåller information om dessa flöden. Det är helt enkelt en sammanställning av ett lands reala och finansiella transaktioner med omvärlden.

Betalningsbalansen kan delas in i:

- Bytesbalansen, som visar handel i varor och tjänster, löner, avkastning på finansiella tillgångar och skulder, samt löpande transfereringar såsom t.ex. EU-bidrag och avgifter.
- Kapitalbalansen, som dels omfattar EU-bidrag och U-bistånd för reala investeringar och dels köp och försäljning av rättigheter, såsom t.ex. patent.
- Den finansiella balansen, som delas in i direkta investeringar, portföljinvesteringar, finansiella derivat, övriga investeringar och valutareserven. Den finansiella balansen visar förändringar i finansiella tillgångar och skulder gentemot omvärlden.

En härledning av betalningsbalansen

Ett lands bruttonationalprodukt, BNP_t , är det samlade värdet på de varor och tjänster som produceras i landet under ett visst år t . Produktionen används till att tillfredsställa antingen den inhemska efterfrågan i form av hushållens konsumtion, C_t , privata investeringar, I_t , och offentliga utgifter, G_t , eller till att levereras utomlands i form av export av varor och tjänster, X_t . Den inhemska efterfrågan kan även tillgodoses av import av varor och tjänster, M_t . Den s.k. nationella inkomstidentiteten visar att ett lands produktion under ett enskilt år är lika med summan av den inhemska efterfrågan ($C_t + I_t + G_t$) och nettoförsäljningen av varor och tjänster till övriga världen ($X_t - M_t$):

$$BNP_t = C_t + I_t + G_t + X_t - M_t.^1 \quad (1)$$

Genom att addera de s.k. nettofaktorinkomsterna, F_t , d.v.s. svenska faktorinkomster intjänade utomlands (svenska löntagares ersättning utomlands samt avkastningen på svenskt kapital utomlands) minus utländska faktor-

¹ Denna relation kallas för en identitet eftersom den definitionsmässigt måste vara uppfylld i varje enskild tidsperiod.

inkomster intjänade i Sverige (utländska löntagares ersättning i Sverige samt avkastningen på utländskt kapital i Sverige) kan (1) skrivas om i termer av den s.k. bruttonationalinkomsten, BNI_t :²

$$BNI_t = C_t + I_t + G_t + X_t - M_t + F_t. \quad (2)$$

En omskrivning av (2) ger:

$$BNI_t - C_t - G_t = S_t = I_t + X_t - M_t + F_t, \quad (3)$$

där S_t avser det samlade nationella sparandet i ekonomin. Det nationella sparandet utgörs av den konsoliderade offentliga sektorns sparande, $T_t - G_t$, där T_t är skatteintäkten, och hushållens sparande, $BNI_t - T_t - C_t$.³

Enligt (3) gäller:

$$S_t - I_t = X_t - M_t + F_t. \quad (4)$$

Differensen mellan S_t och I_t kallas ofta för nettoinvesteringarna gentemot utlandet och differensen mellan X_t och M_t kallas för handelsbalansen.

$X_t - M_t + F_t$ är bytesbalansen. Ekvation (4) visar därmed att det finns ett enkelt samband mellan nettoinvesteringarna och handelsbalansen. För en given nettofaktorinkomst kommer alltid förändringar i differensen mellan S_t och I_t att följas av motsvarande förändringar i differensen mellan X_t och M_t . Ekvation (4) visar också att det inte går att på kort sikt reducera ett underskott i handelsbalansen utan att samtidigt öka det nationella sparandet eller minska de inhemska investeringarna.⁴ Det är även intressant att notera att ekvation (4) innebär att om hushållens sparande är lika stort som de inhemska investeringarna, kommer den offentliga sektorns sparande utvecklas ungefär som nettoexporten över tiden.⁵

På samma sätt som det nationella sparandet kan delas upp i den konsoliderade offentliga sektorns sparande och hushållens sparande kan de inhemska investeringarna delas upp i den offentliga sektorns investeringar och privata investeringar. Denna uppdelning ger vid handen att om den offentliga sektorns investeringar överstiger denna sektors sparande, och om detta inte fullt ut motverkas av ett sparandeöverskott i den privata sektorn, måste detta per definition motsvaras av ett underskott i bytesbalansen. Ett växande underskott i bytesbalansen kan därigenom vara ett tecken bland andra på att statens utgifter är högre än inkomsterna.

Genom att kombinera den nationella inkomstidentiteten (1) med den nationella budgetrestriktionen kan betalningsbalansen härledas. Enligt budgetrestriktionen är landets samlade utgifter i varje tidsperiod begränsade av inkomsten i samma period och landets möjligheter att låna:

² Dessa faktorinkomster kallas numera ofta för primära inkomster. Nettofaktorinkomsterna består av löner, kapitalavkastning och löpande transfereringar.

³ Detta innebär alltså att det nationella sparandet är identiskt med summan av den offentliga sektorns sparande och hushållens sparande.

⁴ Nettofaktorinkomsterna antas vara konstanta på kort sikt.

⁵ Denna relation innebär i själva verket att den offentliga sektorns budgetbalans under vissa tidsperioder kommer att samvariera med handelsbalansen.

$$BNP_t + r_t A_t = C_t + I_t + G_t + (A_{t+1} - A_t). \quad (6)$$

där A_t är nettotillgångarna gentemot utlandet i period t och $r_t A_t$ är räntekostnaden på dessa tillgångar. Nettotillgångarna består i sin tur av kapitalbalansen och den finansiella balansen. Från (1) och (6) erhålles enkelt betalningsbalansen:

$$X_t - M_t + F_t = -(A_t - A_{t+1}). \quad (7)$$

Vänsterledet i betalningsbalansen (7) är, som tidigare har nämnts, bytesbalansen som består av summan av handelsbalansen och nettofaktorinkomsterna. Termen $(A_t - A_{t+1})$ i högerledet visar hur nettotillgångarna gentemot utlandet förändras över tiden. Notera att om svenskar nettoköper utländska tillgångar så uppvisar kapitalbalansen och den finansiella balansen ett nettounderskott, d.v.s. $A_t - A_{t+1} < 0$. Ekvation (7) innebär således att summan av bytesbalansen, kapitalbalansen och den finansiella balansen alltid är identiskt lika med noll.⁶

Sambandet med utlandsställningen

Eftersom den finansiella balansen mäter nettoutlåningen gentemot omvärlden kommer en förändring i bytesbalansens saldo – per definition – alltid att motsvaras av en likartad förändring i nettoanspråken gentemot omvärlden. Ett bytesbalansöverskott motsvaras således av en ökning av nettofordringarna – privata eller offentliga – gentemot omvärlden. Överskottet kan även återspeglas i en ökning av valutareserven eftersom valuta-reservtransaktionerna ingår i den finansiella balansen. Ett underskott i bytesbalansen innebär istället att nettoförvärven från omvärlden måste betalas antingen genom avveckling av utländska tillgångar eller genom en ökning av skulderna till utlandet.

Detta innebär att om t.ex. Sverige köper mer tillgångar utomlands än vad som säljs till utlandet (detta är detsamma som att säga att nettot av den finansiella balansen är mindre än noll) måste Sverige samtidigt sälja mer varor och tjänster till utlandet än vad som köps från utlandet. De samlade betalningarna ut ur ett land måste helt enkelt motsvara det samlade betalningsinflödet.

Utlandsställningen visar ett lands totala nettoskuldssättning och redovisas i form av stockuppgifter över samtliga inhemska sektors tillgångar och skulder gentemot omvärlden. Nettot av tillgångarna och skulderna är således ett mått på ett lands förmögenhet gentemot omvärlden. Stockuppgifterna redovisas till marknadsvärde och delas precis som den finansiella balansen in i direkta investeringar, portföljinvesteringar, finansiella derivat, övrigt kapital och valutareserven.⁷

Sambandet mellan utlandsställningen och de transaktioner som ingår i betalningsbalansen illustreras i figuren nedan. Förändringar i nettoställningen gentemot omvärlden beror både på genomförda transaktioner som

⁶ Eftersom en rad olika källor används för att mäta posterna i betalningsbalansen uppstår såväl mätfel som periodiseringsfel och därför ingår också en residual i form av en restpost.

⁷ I vissa fall används det bokförda värdet istället för marknadsvärdet p.g.a. att underlaget för beräkning av marknadsvärdet är otillräckligt.

registreras i den finansiella balansen och på förändringar i växelkurser och tillgångspriser. Dessutom kan stockarna påverkas av t.ex. nedskrivningar av fordringar (ett exempel på övriga korrigeringar i figuren). Om bytesbalansen under en längre period uppvisar under- eller överskott medför detta en uppbyggnad av antingen en nettoskuld eller en nettotillgång.

Förändringar av utlandsställningen beroende på					
Ingående balans	Transaktioner	Prisförändringar	Valutakursförändringar	Övriga korrigeringar	Utgående balans

